

Ordeals of BiH Producers of Bottled Water Continue

BiH Bureaucracy Impedes Export of Mineral Water

BiH is prevented from exporting bottled water to the Slovenian market because Slovenia does not recognize BiH's antiquated regulatory scheme.

[P.15] Bottled water is more than just a refreshing accompaniment to lunch and dinner. It is a competitive BiH product that could generate millions of KM in export income for this country and create thousands of jobs – but because of a hopelessly outdated regulatory system, BiH bottled water isn't being exported to major markets.

Standpoint of the Association

BiH bottled-water producers are hampered by regulations that have not kept up with the times. Current law does not take into account European Commission Directives, particularly regarding standards for ingredient values and labeling. The failure to demonstrate compliance with EU requirements effectively locks BiH out of the European market. For example, in 2001, Slovenia exported bottled mineral water to BiH worth US\$1,900,000. But BiH is prevented from exporting the same products to the Slovenian market because Slovenia does not recognize BiH's antiquated regulatory scheme.

So the Bottled Waters Association of BiH, a trade organization that brings together bottled-water producers, brewers, and soft-drink manufacturers, made use of the Bulldozer Initiative to lobby for modern regulations that meet European health-and-safety requirements. They drafted a law and presented it to the Council of Ministers, and the CoM committed itself to getting the law passed, at a time when the leaders of the BiH Parliamentary Assembly were also publicly committed to advancing the Bulldozer Reforms.

But the State Law on Bottled Water is now bogged down in governmental and parliamentary procedure.

In Bulldozer Phase I – Reform number 12, the bottled-water producers identified the absence of a modern, coherent and efficient regulatory regime as the main obstacle to increasing exports of BiH bottled water. In response, they drafted a BiH Law on Bottled Drinking Waters.

The Bulldozer Committee, with the help of OHR, EC, the World Bank and USAID, worked hard on this Law, and were pleasantly surprised by the great measure of consensus achieved by the draft.

Reform of regulations

The Bulldozer Committee presented the Law to the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations in June 2003, but so far nothing has happened.

BiH bottled-water manufacturers clearly stand to benefit from this law, but the benefits will go much, much further than that. BiH consumers will benefit. In addition, bottled-water exports will generate income and jobs, and the presence of BiH bottled waters around the world will have a positive impact on the country's international reputation.

Muke bh. proizvođača flaširane vode i dalje velike

Bh. birokratija koči izvoz mineralne vode

BiH nije u mogućnosti izvoziti flaširanu vodu na slovensko tržište zato što Slovenija ne priznaje zastarjeli regulatorni sistem BiH

Flaširana voda je više od običnog osvježića uz ručak ili večeru. To je konkurentan bh. proizvod, koji bi ovoj zemlji mogao donijeti milione KM prihoda i otvoriti hiljade radnih mjesta - ali zbog beznadežno zastaralog regulatornog sistema, flaširana voda BiH ne izvozi se na slika tržišta.

Stav Udruženja

Bosanskohercegovačke proizvođače flaširane vode koče propisi koji ne idu u korak s vremenom. Postojeći zakon ne uzima obzir direktive Evropske komisije, posebno one koje se nose na standardu u vrijednostima sastojaka i etiketiranju.

Neprihvatanje uslova EU ikasno zaključava vrata evropskog tržišta za BiH. Na prijer, tokom 2001. godine Slovenija je u BiH izvezla flaširane mineralne vode u vrijednosti od 900.000 dolara. Ali BiH nije u mogućnosti da iste proizvode vozi na slovensko tržište zato o Slovenija ne priznaje zastarjeli regulatorni sistem BiH.

Tako je Udruženje flaširanih voda BiH, trgovinska organizacija koja okuplja proizvođače flaširane vode, pivare i proizvođače bezalkoholnih pića, koristilo inicijativu Buldožer misije da lobira za moderne propise koji ispunjavaju evropske uslove koji se odnose na pravilnost i sigurnost.

Napravili su nacrt zakona i predstavili ga Vijeću ministara, Vijeće ministara se obavezalo i će raditi na usvajanju tog za-

Mineralna voda iz BiH ne može od domaće birokratije na strano tržište

kona u vrijeme kada su se vode Parlamentarne skupštine BiH također javno obavezale da će podržavati Buldožer reforme. Međutim, državni zakon o flaširanim vodama sada je zaglibio u procedurama vlade i parlamenta.

U prvoj fazi Buldožera - u reformi br. 12, proizvođači flaširane vode identifikovali su nedostatke modernog, koherentnog i efikasnog regulatornog režima kao glavnu zapreku povećanju izvoza flaširane vode BiH. Kao odgovor, napravili su nacrt zakona o flaširanim pitkim vodama BiH.

Buldožer komisija je, uz pomoć OHR-a, Evropske komisije, Svjetske banke i USAID-a,

naporno radila na ovom zakonu i bila je prijetno iznenađena velikim stupnjem konsenzusa o ovom nacrtu.

Reforma propisa

Komisija je u junu 2003. godine predstavila taj zakon Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, ali do sada se ništa nije desilo. Jasno je da će bh. proizvođači flaširane vode imati koristi od ovog zakona, ali te koristi će ići i puno, puno dalje. Bh. potrošači će imati koristi. Pored toga, izvoz flaširane vode će donijeti prihod i nova radna mjesta, a prisustvo flaširanih voda BiH pozitivno će utjecati na međunarodni ugled ove zemlje.

Mn. D.

Biznis forum

Kako povećati izvoz

Lamija Rahman-Kozarić, IGA

Zadovoljavajući kvalitet i izvozno-kreditna agencija

Lamija Rahman-Kozarić, direktorica IGA (Investment Guarantee Agency), smatra da je za povećanje izvoza iz BiH neophodno obezbijediti zadovoljavajući kvalitet bh. robe i priznate certifikate, te uz pomoć izvozno-kreditne agencije obezbijediti povoljnije finansiranje izvoznih kompanija.

- Mi možemo dosta pomoći, jer radimo s lokalnim bankama na finansiranju pripreme za izvoz. Pomažemo da naši izvoznici postanu likvidniji i omogućavamo im da dođu do povoljnijih sredstava - kaže Rahman-Kozarić.

Osim toga, bh. preduzeća trebala bi dobiti izvozne brojeve, riješiti probleme s cijenom električne energije za proizvodnju robe za izvoz...

- Jako je važno da Institut za standardizaciju i mjeriteljstvo postane operativan. Ona da bi naš proizvod, koji dobije

Rahman-Kozarić: Pomoć izvozu

znak od Instituta, trebao imati određeni kvalitet da nam se ne bi roba vraćala s granice zbog neodgovarajućeg kvaliteta - dodaje Lamija Rahman-Kozarić.

E. D.

"Mitsubishi": Zaduženje od 1,6 milijardi dolara

"Mitsubishi" nastoji smanjiti dug Gubici zbog kreditiranja

"Mitsubishi Motors", koji je objavio kako će u prvom polugodištu ostvariti gubitak zbog neplaćanja kredita na američkom tržištu, planira se zadužiti za 1,6 milijardi dolara ka-

ko bi isfinansirao kapitalnu potrošnju i otkupio obveznice.

Kompanija nastoji smanjiti dug od 8,9 milijardi dolara, koji dijelom potječe i od kreditiranja kupaca automobila.

Uporedni odnosi svjetskih valuta

Valutni par	Kurs	Procentualna promjena u odnosu na prethodni dan	Procentualna promjena u odnosu na prethodni mjesec	Procentualna promjena u odnosu na prethodnu godinu
Euro / Američki dolar	1.1498	-0.43%	-0.88%	-0.72%
Britanska funta / Američki dolar	1.6600	-0.48%	-0.10%	-0.61%
Američki dolar / Japanski jen	112.090	-0.16%	-0.53%	-0.48%
Američki dolar / Švajcarski franak	1.3442	-0.05%	-0.55%	-0.07%
Američki dolar / Kanadski dolar	1.3492	-0.61%	-0.23%	-0.37%
Euro / Britanska funta	0.6922	-0.14%	-0.12%	-0.01%
Euro / Japanski jen	128.880	-0.26%	-0.67%	-0.86%
Britanska funta / Japanski jen	186.250	-0.38%	-0.43%	-0.87%
Euro / Švajcarski franak	1.5456	-0.62%	-0.71%	-0.35%

Kursna lista Centralne banke BiH

Valuta	Oznaka	Sifra	Jedinica	Prodajni	Srednji	Kupovni
Euro	978	EUR	1	1.955830	1.955830	1.955830
Austrijski dolar	036	AUD	1	1.145398	1.149271	1.152144
Češka	203	CZK	1	0.051544	0.061698	0.061852
Kanada	124	CAD	1	0.754050	1.257203	1.260346
Danska	208	DKK	1	0.282679	0.283337	0.283995
Hrvatska	181	HRK	100	23.782847	23.847265	23.911883
Japan	392	JPY	100	1.516056	1.516855	1.520179
Mađarska	348	HUF	100	0.766337	0.768258	0.770179
Litvanija	440	LTL	1	0.555087	0.566813	0.567282
Norveška	578	NOK	1	0.241363	0.241958	0.242573
Slovačka	703	SKK	1	0.047267	0.047385	0.047503
Slovenija	705	SIT	100	0.828893	0.830960	0.833037
Švedska	752	SEK	1	0.218373	0.218820	0.219467
Švajcarska	756	CHF	1	1.264136	1.267304	1.270472
Turska	792	TRL	100	0.00012369	0.00012400	0.00012431
Ujedinjena Britanija	826	GBP	1	2.820705	2.827774	2.834843
SD	840	USD	1	1.698389	1.702648	1.706903
Srbija i Crna Gora	891	CSD	100	2.958225	2.965639	2.973053

Kompanija za preradu metala „Alpos“ i UNIS

Slovinci žele prnjavorsku Fabriku specijalnih cijevi

Ako „Alpos“ postane suvlasnik prnjavorske firme, obećava povećanje proizvodnje sa sadašnjih 7.000 na 20.000 tona godišnje

Tvornica za preradu metala „Alpos“ iz Šentjura pri Celju zainteresirana je za ulaganje u metalnu industriju u BiH, kaže Irjan Bevc, generalni direktor tog preduzeća.

Pet proizvođača

Prema njegovim riječima, svjetski metaloprerađivači zainteresirani su za kupovinu javnog dijela kapitala u pravovorskoj Fabrici specijalnih jevi UNIS.

„Alpos“ je u Sloveniji, ali i u Poljskoj, Srbiji i Crnoj Gori i ugim evropskim zemljama, dobro poznat po proizvodnji vno-zavarenih cijevi, vrtnog mještaja, trgovačke opreme i zminjskih ljestvi.

- Godišnje proizvedemo 0.000 tona cijevi, u Aleksincu 1.000 na 30.000 tona u Poljskoj.

Metalna industrija: Ulaganje u regiji

Namjera nam je da, ukoliko postanemo suvlasnici prnjavorske

fabrike, proizvodnju u UNIS-u povećamo sa sadašnjih 6.000-7.000 na 20.000 tona godišnje - kaže Bevc.

„Alpos“ se prema postignutoj proizvodnji ubraja među pet najvećih evropskih proizvođača cijevi, s godišnjim ukupnim prihodom od 80 miliona eura i proizvodnjom koja dostiže 200.000 tona.

Prodajna mreža

Ova firma u Šentjuru pošilja 700 radnika, 400 u Aleksincu, 100 u Poljskoj, a namjera im je i znatno povećanje broja zaposlenih u prnjavorskoj fabrici.

Pored toga, slovenski metaloprerađivači imaju razvijenu prodajnu mrežu u gotovo svim zemljama jugoistočne Evrope.

B. GRGIĆ